

GORIŠKI LIST

Goriški list izide vsako sredo in soboto zjutraj. —
Uprava in uredništvo v Gorici, Corso Verdi štev. 47.
Telefon štev. 292.

Gorica, dne 17. junija 1944.

Oglasi se zaračunavajo po ceniku.
Bančni konto pri Cassa di Risparmio
Gorica.

List za listom pada

Če le malce pomislimo o položaju našega slovenskega naroda v trenju in v borbi za boljšo bodočnost, moramo priznati, da so naši duhovi razdvojeni, da so množice ljudi, ki hodijo po krivi poti, da je um teh množic temen, mišljenje in delovanje brezsmiselno, srce prazno, čut mrtev. Množica ljudi hodi po stezah, po ovinkih in temnih potih in v svoji omejenosti misli, da tema je luč, da je resnica laž, da je pravica krivica. Ta množica je udarjena od zaslepljenosti krivih in pogubonosnih ideologij. Nič je ne zdrami. Na lastne oči vidi krivice, ki poštenemu čutu, srce tlačijo, vidi žrtve, a srce ji je trdo, nobenega upora proti jasnim zločinom nad lastnim bratom. Kod hodiš nard moj? Ali ne vidiš ali ne slišiš več glas vesti? Ali je res mogoče, da je naš narod postal krvnik lastnih bratov, bratov, ki so ljubi držali starih, a vedno obnovili svoj dom, svojo vero in se ljernih jasnih tradicij. Ali je to pot do vstajanja teptanega naroda? Res je, po celem svetu vlada gorje. Je pač borba dveh ideologij in to je: borba materializma s satanskim dušeslovjem in borba resnice in pravice s srčnimi čutili za nov in boljši socialni red vseh narodov. Duhovi se bodo izčistili. Množica, ki je hodila po temi, sejala strup, pogin, sovraštvo, izvrševala v imenu svobode najhujša grozodejstva, bo dala obračun. Vest, ki je bila jeklena, bo postala glasna, kričala bo v srcu posameznika in očitala vse krivične hudobije, ki jih je posameznik izvršil - in tedaj ne bo več srčnega miru. Vest, ki je svojčas morila, krivično sodila svojega bližnjega, bo obsodila same sebe za katere ne bo miru, ne bo tolažbe, ne vstajenja. Hudobija bo preganjala in vničila onega, ki je v njenem imenu deloval. Prokletstvo jih bo zasledovalo do pogina. V temi so živeli, v temi bodo poginili. K-i

PARIZ IN INVAZIJA

Berlin, 16. junija. - Bojišče invazije je skoraj na vratih Pariza. Veliko je bilo pričakovanj, kako se bo prestolnica obnašala sedaj, ko ima bivše zaveznike v bližini. Vendar pa je življenje v Parizu ostalo povsem normalno, razen seveda raznih težkoč v dobavah, ker železnice sedaj služijo skoro izključno vojaškemu ciljem. V Parizu je bila celo podaljšana zaporna ura. Nemško poveljstvo ni imelo povoda podvzeti nikakih posebnih korakov in izdati posebnih varstvenih odredb, ker se prebivalstvo obnaša lojalno in dobro. Sovražni tisk je sicer disal o nekaki »tajni« armadi, o vstajah in podobnem, toda to je ostalo le v željah neprijatelja. Celotno terorizem je nekako ponehal. Tako plačuje francoski narod teroristične značne napade. Uspeh je viden — ni pa tak, kakor so si ga pričakovali Angloamerikanci.

TEŽKE ANGLOAMERIKANSKE IZGUBE NA NORMANDSKEM POLOTOKU

Boji na fronti invazije vedno hujši - Nemške postojanke kljubujejo navalu - Močan pritisk neprijatelja na italijanski fronti

Iz Führerjevega glavnega stana, 16. junija.

Vrhovno poveljstvo oboroženih sil poroča:

Bitka v Normandiji postaja dan za dnem hujša. Potem ko se je v prvih dneh invazije neprijatelju posrečilo priti na obal Evrope, skuša sedaj razširiti to svoje mostišče v vse smeri. Med neprestanim streljanjem težkega topništva vojnih ladij in napadih zračnih sil se dovajajo obojestransko na bojišče nove čete pešcev in nove množine oklopnikov in bitka se s tem bliža svojemu višku.

Tekom včerajšnjega dne so divjali posebno hudi boji v okoliščini Tilly-a in Caumont-a, kakor tudi jugozapadno mesta Baillerey. V teh bojih je bilo uničenih mnogo sovražnih oklopnikov in neprijatelj je pri tem imel izredno težke izgube.

Vse naše postojanke so vzdržale vse navale. Skupine oklopnikov so zasedle vzhodno mesta Caumont nekaj trdo branjenih okrajev. Sovražni padalski lovci, ki so se spuščali za našo fronto severovzhodno St. Lo, so bili uničeni. Le v področju zapadno in severno St. Mere, Eglise je prišel sovražnik do neznatnih pridobitev na ozemlju.

Pretekle noči so skupine zračnih vojnih sil napadle 14 transportnih ladij s 101.000 tonami in dva rušilca, ki so bili potom bomb potopljeni ali vsaj težko poškodovani. Pri tem se posebno izkazala skupina pod vodstvom majorja Thomsen.

Tekom težkega močnega boja med našimi lahкими edinicami in sovražnim oddelkom križark, ki so imele varstvo petih rušilcev, je bil eden teh rušilcev obstreljen in se je vnel. Izgubili smo pri tem eno lahko edinico.

Vojno obalno topništvo je obstreljevalo ob izlivu reke Orne izkrcevalne ladje in eno križarko in rušilca. Križarka in rušilec sta bila poškodovana in ladje so se razpršile. Na severni obali polotoka Cherbourg je naše obalno topništvo zadelo precej ladij in več rušilcev in lažjih vojnih edinic se je moralo umakniti.

Trdi boji in vzorno zadržanje naših čet vsake vrste se dobro zrcali v številnih doseženih uspehov. V prvih desetih dneh invazije so naše

čete uničile uad 400 oklopnikov in nad tisoč letal. Pri tem niso všteti oklopniki, topovi in razno drugo težko orožje, ki je bilo potopljeno pri napadih vojne mornarice in letalstva na sovražno izkrcevalno brodogradnjo.

Vojno letalstvo, mornarica, vojno in obalno topništvo so od početka invazije do danes potopile ali uničile dve križarki, devet rušilcev, dve lažji vojni ladij, 23 transportnih ladij z 131.400 tonami in 12 izkrcevalnih ladij za oklopnike. Razen tega je bilo težko poškodovanih: pet križark, 16 rušilcev, 8 lahkih vojnih edinic, 58 trgovskih transportnih ladij z 235.000 tonami, dve izkrcevalni prevoznici s 4.000 tonami in en parnik srednje velikosti. Izgube sovražnika radi morskih min so tudi velike. Izredno težke izgube na moštvo, posebno med elitnimi četami, padalci in drugimi, prekašajo mnogokratno naše.

Na italijanski fronti se nadaljuje pritisk sovražnika na obeh straneh jezera Bolsena. Tudi včeraj so naše čete dobro zadržavale nasprotnika, niso pa mogle naprečti napredovanja neprijatelja proti severu. Novi napadi severno in zapadno od jezera so bili odbiti. Boji se nadaljujejo.

Na ruski fronti ni važnih vojnih dogodkov.

V področju Louhla in Kandalaske je bilo odbitih več močnih napadov boljševikov.

Amerikansko letalstvo je bombardiralo včeraj mestni okraj Budimpešte. Sestreljenih je bilo 18 letal.

Nemško letalstvo je napadlo posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Milijon Italijanov mora na prisilno delo v Ameriko

„Adria Zeitung“ prinaša poročilo, v katerem poročajo iz Washingtona, da je predsednik Roosevelt objavil, da bodo sprejete Zedinjene države milijon beguncev iz Italije. S tem so na najvišjem ameriškem mestu priznali, kakšne načrte pripravljajo onstran oceana ne samo glede Italije, temveč tudi vsega italijanskega naroda.

„Begunci“ bodo predvsem ljudje, ki jih bodo odvlekli z domače zemlje na tuji kontinent, da bodo služili ameriški industriji kot prisilni delavci.

Kakor je nadalje sporočil pred-

Gorica, 16. junija - V. R. - Deset dni invazije. Čas je, da Angloamerikanci nekoliko preračunajo, koliko jih je stal usodepolni poizkus in kakšno rano jim je zadal - očka Stalin sam s svojo zahtevo in poveljem. Na stotine oklopnikov je bilo uničenih, kar pomeni na - tisoče ljudi. Po poročilih je bilo izkrcanih od 15 do 20 divizij. Od teh jih je že več popolnoma ali pa delno uničenih, med temi 6., 82. in 101. divizija padalcev. Razen že na ladjah se še nahajajočih številnih oklopnikov, so Angloamerikanci izgubili v bojih nad 400 teh jeklenih pošasti. Posebno pri Tilly sur Suellez neprijatelj ni imel sreče z oklopniki. V enem samem dnevu jih je pustil na bojišču 39. Neprijatelj napada izmenoma na tem ali onem kraju Normanskega polotoka, kar znači, da se nekoliko boji načelnega, enotnega napada, ker so ga izkušnje izučile. Na vsak način priznava pa že sam neprijateljski tisk, da invazija ne napreduje, kakor se je pričakovalo. Po poročilih mednarodnega tiska so do danes Angloamerikanci izgubili na zapadnem biišču najmanj 70.000 mož, 123 ladij, 1400 brezmotornih letal in nad 500 bojnih letal. Tudi v Italiji se fronta polagoma urejuje. Vidi se, da služi umikanje nemških čet točno že v naprej določenim namenom in da bo kmalu tega konec, tako da bo zopet prišlo do položajne fronte. Doslej pa je fronta še vedno gibka. Največje akcije se vršijo krog jezera Bolsena. Vzhodna fronta še vedno molči - značilen molk, ki pravi, da bo kmalu završalo.

Mi in židje

Zadnje desetletje zgodovine Evrope je bilo tudi v znamenju borbe tlačanih evropskih narodov proti židovskemu izžemanju, proti židovskemu zlorabljanju naravnih bogastev evropskih zemlja in proti židovskemu poskusu pridobiti si svetovno nadoblast. Židje sami so temu gibanju nadeli ime „antisemitizem“, kar pa ni točno, ker bi bili torej Arabci, ki so najhujši sovražniki židov, tudi „antisemiti“, čeprav znanost uvršča njihov narod, njihovo pleme, njihov jezik med Semite. Pravilno bi bilo označiti tako gibanje kot protijudovsko. V tem gibanju imamo Slovenci v tem stoletju le majhen delež. Vzrok je kaj preprost: Slovenci namreč židov ne poznamo dobro in ne približe.

V naših krajih, kjerkoli sploh žive Slovenci, se žid ne more naseliti. Tudi če pride s svojo kramo v kako našo vas, nihče noče od njega nič kupiti, Slovencu, pa je sploh pod čast, da bi najel pri židu kako posojilo ali da bi mu prodal letino naprej, kakor imajo pač židje pri drugih evropskih narodih navado, da na ta način izžemajo bogastvo zase. Imajo - so imeli, - zakaj tudi njim je sedaj odklenkalo.

Kadar koli se Slovenec in žid srečata, tudi če ne vesta drug za drugega, kaj sta, - se kar instinktivno, občuteno zamrzita Dvoje tako različnih značajev, tako različnih duš in tako različnih nazorov o življenju živi v obojnih v Slovincih in v židih, da se te prvine življenja med seboj nikar in nikoli ne morejo ujemati.

Prav zato se židje niso v preteklem in v sedanjem stoletju, razen z redkimi izjemami, na naših tleh nikjer niso naseljevali. Ni bila samo mržnja zaradi verske razlike, o ne, vzrok je bil še globji, občuten v duši!

Pred dobrimi 400 leti so se naši dedje, bodisi Kranjci, Goričani, Štajerci, Korošci, bojevali na strani nemškega cesarja Maksimilijana. Ko je cesar vprašal predstavnike Slovencev, kakšno nagrado hočejo za svoje hrabre usluge, so mu ti soglasno odgovorili: „Zahtevamo izgon židov iz naših dežel!“ Cesar je tej želji ustregel in od tedaj so te naše dežele, ki so jim rekli skoraj do našega časa „Notranja Avstrija“ - judov proste. Nemške oblasti so se same čudile in nemški časnikarji so izjavljali, da ni zlepa v Evropi pokrajine, ki bi bila tako židov prosta, kakor je slovenska zemlja. Ti židje, ki so bili okoli 1500. izgnani s slovenski tal, so se izselili na Poljsko in v Ukra-

jino. Tam so poljski plemiči, ki sami niso hoteli trgovati, poljski in ukrajinski kmetje pa niso znali, te žide z naših tal sprejeli z odprtimi rokami. Kaj so židje napravili iz teh dveh narodov, vidimo. Nismo Slovenci prav nič ponosni na to, da se v grdem dialektu „judisch“ na Poljskem še danes nahajajo sledovi slovenskih besed. Poljski žid na primer svojo najbolj priljubljeno besedo, to je podkupiti, dobesedne prestavlja iz slovensčine: „Unterkaufen“ medtem, ko se glasi v književni nemščini „bestechen“. Prav nič ne zavidamo Poljakom in Ukrajincem, da se pred skoraj pol tisočletja odvandrali naši židje k njim.

Pač pa smo ponosni na naš nenavadni odpor proti židom in na našo moč, da se židovskemu načinu zlorabljanja znamo upirati. Židje to vedo in so zato bili vedno in kadar

koli je zaneslo, vedno proti slovenskim interesom. Že zgodovina bivše Jugoslavije bi vedela o tem zelo mnogo povedati, pa tudi zgodovina bivše savojske Italije, zlasti Goriške in Primorja. Eden najhujših preganjalcev naših ljudi pod savojsko Italijo in sedaj med komunističnimi tolovaji, pa je zopet znani krvolok, tržaški žid Weiss, ki v dno duše sovraži vse, kar je slovensko.

Kaj naj torej Slovenci pričakujemo od morebitne „zmage“ zapadne plutokracije, kjer odločajo židje, naši smrtni sovražniki. Taka zmaga bi pomenila samo našo narodno smrt. Pravi narodni izdajalec je torej tisti, ki simpatizira ali kakšen način podpira to mednarodno židovsko zalogo, proti kateri so se že pred več kot desetimi rodovi borili naši pradedje.

-br.

IZ OPATJEGA SELA

Kraševci so se te dni po Gorici hvalili, kako lep miting so imeli v Opatjem selu v nedeljo 11. junija. Dejali so, da je prava škoda, da se ga niso udeležili vsi narodno čuteči partizanski terenci in drugi pomočniki iz Gorice in okolice. Da bodo vsi vedeli, kako „naša reč slovenska živo klije“ v „osvobojenih“ predelih naše dežel, naj podamo nekaj zanimivosti s tega mitinga.

Glavna točka je bila igra „Izdajalec“. Ta izdajalec je bil bivši partizanski compagno Blecchi, ki je pozneje zapustil svoje tovariše in je bil zato od nekega bivšega tovariša junaško na bolniški postelji umorjen. Ta točka je bila vsekako vzgojna, ako hočemo napraviti iz našega naroda razbojniško drubal.

Druga točka na slovenskem mitingu v slovenski vasi je bil discorso del compagno Mario, ki je povedal dobrodušnim Kraševcem, da pri komunistih ni razlike med Slovenci in Italijani, ker komunizem ne pozna narodnosti, ampak samo mednarodnost. Ni pa povedal, ali bodo imeli tudi v Furlaniji furlanske mitinge za Furlane s slovenskimi točkami na sporedu. Vnete partizanke so vneto vpile Evviva vsakovrstnim komunističnim korifejam, ker se bliža doba, ko ne bo več razlike med različnimi narodnostmi in se bodo osvobodili Slovenci potopili v komunistični mednarodnosti.

Na takih mitingih ne sme manjkati govor o svobodi, ki čaka v novi dobi sveto vero, za katero so Kraševci in še bolj Kraševke že vedno zelo

vneti, saj še vedno brez prenehanja pojo: „Marija, pomagaj nam vojskino čas!“ Tovariš govornik je povedal marsikaj „duhovitega“. Kaj takega bi niti bivši gosp. župnik filozof Rejec ne zmoget. Bistvo verske svobode bo nekako v tem, da žena odslej ne bo smela več groziti možu: „Če ne greš k spovedi, ne dobiš kosila“. Vsi so se duhovitosti smejali, a možje so bili te svobode bolj veseli kot ženske, ki so se čutile malo ponižane.

Glavna in za dekleta najbolj nepozabna točka vsega sporeda pa je bil divij ples, ki je trajal pozno v noč in je najbolj primerna zabava za dobo, ko toliko naših ljudi tako silno tragično umira in ko je vsa naša domovina v plamenih. Tudi to spada k vzgoji k junaštvu, ki ga očitujejo veliki razbojniki, ki se iz sebe in vsega sveta norčujejo še z večal.

Tako velike reči doživljajo naši narodno zavedni Kraševci in zato ni čudno, da se skušajo zlasti furlanskim tovarišem čim bolj odolžiti za delo osvobojenja in vzgoje za srečo bodočih stoletij. Ker jim ne morejo nuditi dovolj hrane, pošiljajo pa najlepše hraste v Furlanijo, odkoder dobivajo compagni živež v zameno.

To je dejstvo z dne 11. junija 1944, čeprav od drugod poročajo, da so prepovedane partizanske pesmi... in da je odpravljena tudi najimenitnejša komunistična pridobitev, t. j. pozdrav s pestjo, ki jo vse zdravo ljudstvo, tudi kraško, le predobro čuti na svojih do smrti izmučenih hrbtih.

Slovaške ne bodo premočili

Bratislava, 15. junija. Vrhovni poveljnik Hlinkove garde, notranji minister Mach, je imel v Trenčinu pred garde nagovor, v katerem je izjavil, da je prepričan, da bo sila Nemčije rešila evropski kontinent pred polomom, če bodo vsi narodi Evrope z njo sodelovali ter izpolnjeval svoje dolžnosti. Minister se je nato obrnil na naslov londonske in moskovske sovražne propagande ter poudaril, da vprašanje obstoja slovaške države ni vprašanje taktike, temveč slovaško prepričanje. Nas ne bo sovražna propaganda zmešala, propaganda, ki nas hoče pogneti v hrbe.

Naš edino zdrav in pravilen pogled na svet je ta, da gojimo pozitivno razmerje do naše države in do naših prijateljev.

Izpraznitev Beograda

Po zadnjih angloameriških letalskih napadih na Beograd je srbski državni komisar za beograjsko mesto odredil izselitev iz mesta vsega v poštev prihajajočega prebivalstva. Iz mesta so pričeli prvenstveno izseljevati žene in otroke. V zvezi z izpraznitvijo beograjskega mesta so bili pozvani vsi okrožni predstojniki, da so morali srbski vladi sporočiti število oseb, katere bodo lahko naselili in spravili na varno na svojem področju.

Našim dopisnikom!

Prejeli smo več zanimivih dopisov, ki pa jih iz raznih razlogov ne moremo priobčiti, deloma zaradi uradnih navodil, največ pa zato, ker so preobširni. Tako nam je neki cenjeni dopisnik poslal kar osem drobno tipkanih strani. Hvala mu za ta obširni dopis, uredništvo se bo potrudilo, da bo skrčilo, kar se le da. V bodoče prosimo prijatelje našega lista, naj pišejo kolikor mogoče kratko, jedrnat in predvsem stvarno, izogibljajo naj se tudi sleherne polemike. Tako bodo koristili skupni stvari in „Goriškemu listu!“

Uredništvo.

Jugoslovanske vojne ujetnike obstreljujejo

Beograd, 16. junija. Angloameriški teroristični letalci so po vesteh srbskih listov v nizkem poletu obstreljevali taborišče vojnih ujetnikov, v katerem se nahajajo pripadniki bivše jugoslovanske vojske.

„Obnova“ piše v svojem komentarju, da so angloameriški zločinci, ki so mirno napadli svojce vojnih ujetnikov, sedaj streljali še na tiste, ki so jih Angleži že enkrat pustili na cedilu. Tudi ta primer nam kaže vse zverinstvo angloameriških letalcev.

Letalski boji nad Karavankami

Berlin, 15. junija. Mednarodni poročevalski urad je izvedel, da se nahajajo nemški oddelki za iskanje sestreljenih sovražnikovih letalcev, ki so rešili že mnogo letalcev iz nepretrdnega gorskega ozemlja, na področju Karavank in Tur v polni pripravljenosti. Nad tem ozemljem je prišlo danes do letalskih spopadov med nemškimi lovci in severnoameriški bombniškimi oddelki ter je poleg tega protiletalsko topništvo zadelo več štirimotornih ameriških bombnikov.

Letalska bitka med Vidmom Trstom in Benetkami

Berlin, 12. jun. Pri obrambi severno-ameriškega strahovalnega napada na Monakovo so sodelovali tudi oddelki nemških lovcev, ki so razmeščeni v zgornji Italiji. Skupine nemških in italijanskih lovskih letal so ponovno navalile na sovražnikove formacije, ki so letele preko severne Italije ter se z njimi spopadle nad področjem Videm - Benetke - Trst. Letalske bitke so se razvijale v višini do 10.000 m. V Italiji so nemški in italijanski lovci sestrelili 9 štirimotornih bombnikov. Dva nadaljnja sta bila močno poškodovana ter izločena iz borbe. Protiletalsko topništvo v zgornji Italiji je sestrelilo štiri bombnike in nekega lovca ter poškodovalo večje število nadaljnjih sovražnikovih letal, ki so se morala vrniti.

Kazniva dejanja zoper varnost lastnine (rop, tatvina itd.) se po čl. 3 naredbe Vrhovnega komisarja za operacijsko področje Jadransko primorje z dne 19. okt. 1943, Sl. list št. 292/91, kaznujejo z denarno in zaporno, v težjih primerih pa tudi s smrtno kaznijo. Rop in tatvino, izvršeno med letalskim alarmom ali celo med letalskim napadom, je smatrati kot najtežji zločin. Kazniva dejanja sodi posebno sodišče za javno varnost po kratkem postopku.

O pesniku, ki ga je ubila Sibirija

Iz. Cankar je ob problemu Gregorčič-Mahnič postavil trditev: pravega pesnika ni mogoče ubiti. Kakor Gregorčičeve pesniške sile ni uničil dr. Mahnič s svojo strogo kritiko, tako se verjetno tudi drugi veliki duhovi ne upognejo pod udarci usode in ljudi. Vendar pa je človeško življenje tako mnogolično in zapleteno, da mora vsako pravilo dopustiti kako izjemo.

Sodimo, da je dr. Vojeslav Molè taka izjema. Ker je goriški rojak (r. v Kanalu leta 1886.), je prav in spodobno, da se njegove življenske poti spomnimo tudi v našem listu. Molè je po dovršeni gimnaziji študiral zgodovino umetnosti na Dunaju, v Krakovu in v Rimu. L. 1910. je izdal prvo zbirko pesmi »Ko so evele rože«, ki je polna mirne, klasične lepote. L. 1912. je postal doktor. Nato je bil do začetka svetovne vojne pri komisiji za varstvo spomenikov na Dunaju in v Dalmaciji. Ko je izbruh svetovne vojne je šel na fronto v Galicijo, kjer so ga 2. sept. 1914. Rusi ujeli in odpeljali v Sibirijo. In tako je štiri leta prebil v vojnem ujetništvu, ki »je vsem ubilo zlato hrepenenje«. Ko se je vozil domov, je na toplih valovih južnega kitajskega morja zapisal nekaj še svežih spominov na Sibirijo, kjer »so stvari, pred katerimi človek nehoti umolkniti in ne more, razumeti brezbrežne človeške zlobe in neusmiljenosti. Mislim, da so besede odveč, ker itak ne morejo izraziti tega, kar je bilo, in ker človek, ki tega ni videl in preživel sam, itak ne more tega razumeti. Pogoji za razumevanje bi bilo poznanje duševnega položaja; ta pa je bil tako nenavaden, da ni v Evropi prav nobenega primera zanj. Če bi uzel v bližini ujetniških taborov široka polja grobov, ki pokrivajo sibirske stepe, bi morda uganil globino sibirske žaloigre. Že pred samimi golimi dejstvi se jejižo človeku lasje na glavi. V taboru Tockoje pri Ufi je umrlo v teku dveh do treh mesecev od 17.000 ujetnikov — 9.000 mož; in ni čuda, če se onim, ki so preživeli ta strašni čas, svetijo oči v blaznem blešku. V Omsku je pokopanih okoli 30.000 ujetnikov, v Novonikolajevsku okoli 20.000, v Krasnojarsku okoli 15.000. Ali naj nadaljujem? Mislim, da je dovolj številk.«

Ta grozni čas sicer za Molèta ni minil brzplodno, saj so mu ta leta dala snovi za obširno zbirko pesmi »Tristia ex Siberia« (1920) in za pretresljivo »Pismo z Oceana«. V Sibiriji je Molè predelal svoj roman v oktavah »Peter Sič«

Angleška prezadolžitev

Britanski finančni strokovnjak lord Keynes, ki je znan po svojem valutnem načrtu za povojno dobo, je izjavil v gornji zbornici, da vodi Anglija vojno, ne da bi mislila na vojne stroške. Zato se je prezadolžila. Anglija je za skupno stvar izdala več, kakor pa bi si smela dovoliti. Že sedaj mora Anglija misliti na to, kako bo mogla prenesti svojo veliko prezadolžitev. Anglija se mora zavedati, da bo morala svoje dolgove tudi plačati.

Ojce na Hrvaškem

Proizvodnja oliv na Hrvaškem znaša povprečno na leto 500 do 700 vagonov ter je dosti pomembnejša ko proizvodnja soja-rastline, sončnic in buč, ki jih proizvede Hrvaška le okoli 200 vagonov. Oljke se zlasti goje v Dalmaciji in na dalmatinskih otokih. Ker je v zadnjem času vinska trta precej izpodrinila oljko, se nameravajo sedaj ustanoviti zadruge sadilcev oljk, da bi se oljna drevesa znova bolj gojila.

Širite

„Goriški list“

(1920). Morda bi pesnik sam nikoli ne bil pogledal tako globoko v skrivnosti življenja; vendar so bila to leta trpljenja in obupa. Da je vzdržal, mu je pomagala samo misel na domovino in ženo.

„In vse je le še čudežna pravljica; kako šume v pomlad dobave naše, kako zlati se židana pšenica, kako povračajo se črede s pašne, kako smeji se v bregu volni gozd, zvenijo pesmi, živnkelejo čaše, kako v viharju poje hrastov gozd.“

Svoji ženi pa se je zahvalil s sledečimi verzii:

„In svet je potelut mi vse velenje, te tebe, tebe ni mi pahnil v prah in ti si luč mi večno nove zarje. Molè v drh-čih nosiš jo rokah in sije mi v temine, v vse tujine — tu zbuja ud se in izginja strah.“

Bila so to

„dolga, težka, izgubljena leta, mladost ubita, križana v tujini! Mi vsi smo kakor ložen vrh brez cvetla, — uničil ga ponoči je vihar. zabl mu v kati vsa semena sveta, — nikdar ne bo več prejšnjih rož, nikdar“.

Iz vojnega ujetništva se je Molè l. 1919. rešil v 1. jugoslovanski polk, ki se je takrat tvoril v Tomsku. Tako je prišel v boljše razmere in živel je vsaj med domačimi ljudmi. Doživel je vso grozoto prvih let ruske revolucije in državljanske vojne. Človeška »zver se je tam pokazala v vsej svoji strašni goloti. Hudo je bilo, a duh je zmagal. Molè se je pri polku takoj lotil pozitivnega dela. Začel je izdajati slovenski časopis »Naš list« za svoje rojake v Sibiriji. Postal je tudi profesor za umetnostno zgodovino na vseučilišču v Tomsku.

Iz Sibirije se je l. 1920. vrnil preko Vladivostoka, Oceanov in Suez v domovino. Postal je v Ljubljani na vseučilišču profesor stare in bizantinske umetnostne zgodovine. L. 1924. pa so ga poklicali v Krakov kot rednega profesorja za zgodovino slovenske umetnosti.

Po prihodu v domovino ni več pisal pesmi. Sibirski vtisi so bili premočno. Vskakdanje življenje v domovini mu ni nudilo nič tako silnega, da bi se pesniška struna ob njem še stresla in zabrnala. Noben zvok se ni oglasil več; pesem je utihnila, ubita.

Molè se je pa toliko bolj pridno lotil znanstvenega dela. Pisal je v slovensčini, nemščini, poljščini in srbohrvaščini. Tudi je mnogo prevajal iz večjih evropskih leteratur. Sploh je svetovno izobražen človek ter govori vse slovenske jezike in poleg teh še nemški, laški, francoski, angleški.

Ali se bo še kdaj oglasil s svojimi melodioznimi verzii? —in

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

KRAS

Zemlja? Če bi bilo toliko Kraševcev kot zemlje na Krasu, bi Kraševcev ne bilo. Če bi bilo toliko zemlje kot Kraševcev, bi Kras raztegnili do Benetk. Ni pesniška prispodoba, da rodi kamen, ker sem videl kraškega otroka, ki je na groblji sadil krompir.

Kraške jame in ograde! Oh, kako in koliko smo se plazili ob njih in po njih! Zmerom si imel orožje, kamen, pri sebi. In sredi groblje ob ogradi je rastla češnja. Češnja črnica z onim masnim blekom. V ogradi ni bilo prostora zanjo. Tam je moral biti krompir, je moralo biti zelje, je morala rasti repa.

Ne vem, kje bi prav za prav začel o Krasu.

Pri kraškem pršutu! Pravi-jo, da ga je Kraševcev ukradel sv. Petru. No, ne bi ostali poštene, da imate priliko! Jaz sem se vlovil v skopec, nastavljen lisici, ki je hodila nad našo slanino. Tudi vem, kako se je vse to s Petrovo pršutjo zgodilo: Kraševcev se je čudil, da tak svet popotnik nosi s seboj gosli. Navajen je bil, da jih je nosil samo kakšen v to kamenje izgubljen cigan. In jih je najprej potežkal. Na Krasu se vsaka stvar potežka, ker moraš breme nositi čez kamenje in moraš vedeti, ali boš lahko ohranil ravnotežje. Potežkal je; ko je videl, da ni lahko kot gosli, je poduhal. No, mislim, da bi moral biti angelček, če bi na to ne odrežal. Pravijo, da zato ni vode na Krasu. Da so ljudje žejni po pršutu! Figa zadola! Ne vem, kdo jo je potuhtal! Kraševcev nikoli ne pije vode na pršut. Sam Bog je vedel, da žlahtna jed hoče žlahtne pijače. Dal je k tej žlahtni jedi žlahtnega terana. Če ste bili kdaj na Krasu pijani, potem niste pili terana. Po teranu se nikoli nihče ni bil. Zdi se, da je to vino zbralo ves žamet, da je to vino vsesalo vse kraško sonce in ga skrilo v črnino. Če pijete drugo vino, si zaspan, te boli glava, ti je vroče. Teran piješ, da vse to izgine ali da vsega tega ni.

Če pa si res pil brozgo in si zaspan, ne maraj, kristijan. To

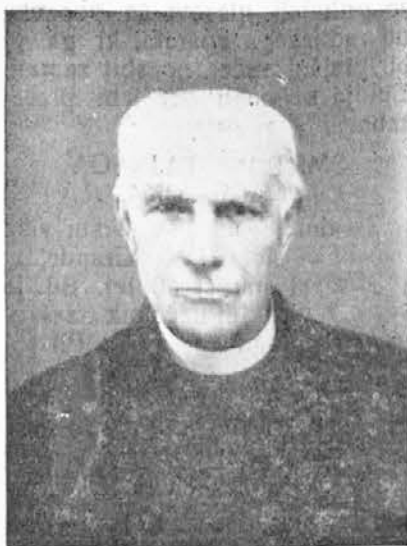
je bila brozga! A ne žali terana, leži v senco! Na Krasu? Da, na Krasu! Za grobljo, pod borovce! Ali misliš, da smejo v senci biti samo štirinožni osli? Motiš se! Osla spodiš, ko se vležeš sam. Če pa ti je v senci premehko, pojdi in leži na prag! Če bi vedel, kako se sladko počiva na hišnem pragu! Kameniti prag kamenitega rožanca! Nič se ne boj, da bi padel strešni korec. Še burja ga ne vrže tako lahko. Kako je to modro urejeno! Ker ni prostora za kamenje na gmajni, so vse hiše zidane iz njega, je celo na strehi vsak korec obtežen z njim. Res, hiše so stisnjene. Ne v dolini, tam je zemlja. Na rebri v zatišju se tišče, kakor preplašeni piščanci pred kraguljem. Saj je tam na Krasu tudi kragulj in so tam tudi piščanci. In nad vaškimi hišami zvonik, benečanski zvonik!

O, kragulj završi nad piščanci, piščančki v blazen beg. Vsak bi mislil, da je po njih, ker se nimajo kam skriti. A piščančki med kamenje, da si more kragulj samo razbiti perut, če bi planil nanje. Edina, ki je vsemu kos, in pravim, da preganja veter, je burja.

Burja! Če hoče kdo Kras zapackati kot pusto pokrajino, ti bo pripovedoval grozote o burji. O, če bi ga slišal, bi bilo najmanj, kar bi mu rekel: »Trapa raznežena in raznešena! Ali veš, da je burja najbolj zdrava sapa?« Kraševcev ne pozna revmatizma, če ga ni privlekel iz Argentine. Pa še tistega ozdravi čez leto in dan. Poleti sonce, da se vse blešči in trepeče, pozimi burja, da vse izpiha. V burji se ne prehladiš, če prehlada ne iščeš. Ko je stari Koroninec umiral — bil je vzoren tat, dovršen skrivač in povsod iskan tihotapec — je vršalo okoli hiše. Vzdignil se je:

»Kakšno vreme je danes zunaj?«
 »Burja, oče, burja in mede!«
 »Oh,« je dejal, »kako bi se lahko kaj zaslužilo, a človek ne more!«
 Omahnil je in ga ni bilo več.

(Dalje prihodnjič.)

Zadnjič smo poročali o redki cerkveni slavnosti v Standrežu pri Gorici, kjer je bral biserno mašo priljubljeni župnik v p. g. Josip Kosovel. Sedaj priobčujemo sliko priljubljenega duhovnika, staroste goriške duhovščine

LJUDSKO GIBANJE

Goriški magistrat objavlja:
Rojeni so bili:
 Fabris Jordan, Marra Anna Marija, Montresor Elisa, Čjubej Roza, Riveta Marjor, Mazon Guerino, Kalderani Alda, Kristiani Amos; Sanfilipo France, Makuč Alojz.

Umrli so:
 Fabris Jordan, novorojenec; Benčar Katerina, 70 let, šivilja; Andorfer Karolina, vd. Ciani, 86 let; opokojena; Bregant Otavjo, 1 leto; Cei Julij, 18 let, mizar; Bereta Felice, 55 let; viši narednik; Beltram vd. Trampuš Angela, 60 let; gospodinja; Ursič Albina, 6 let; učenka; Kravos Alojz, 23 let, kmet; Benedeti Francka, 77 let, v ubožnici; Vidih Antonja, 75 let; Bresa France, 64 let; o ubožnici; Kavaleri Ermiljo, 56 let; zidar.

Oklici:
 Trajna Mihael, uradnik - Kiampi Ana Marija, delavka; Piček Karlo, trgovski pomočnik - Barbarino Evelina, gospodinja; Paušič Olivo, kmet - Denjenak Emilija, gospodinja; Prilon Jože, elektrotehnik - Franko Bruna, učiteljica; Melandri Jože, uradnik - Sili Miranda, uradnica; Genovesi Jože, prokurator Ufficio Registro - Drossi Doride, učiteljica.

Poroke:
 Marki Antonjo, selar - Komie Germana, gospodinja; Temil Arigo, trgovski pomočnik - Čimante Vanda, gospodinja; Paušič Miroslav, mehanikar - Brešia Ema, delavka; Kociančič Severin, mesar - Boskin Ana, gospodinja; Bazar Ivan, železničar - Pelizon Bruna, gospodinja; Flebus Karlo, zidar - Flebus Florinda, delavka; Giuliani Elio, trgovski pomočnik - Reale Rozarja, učiteljica; Angelini Emil, mašinst naval - Primožič Elvira, uradnica.

Pozor! Katere so tvoje glavne dolžnosti v slučaju alarma? Pasant: Po NAJKRAJŠI poti v NAJBLIŽJE zaklonišče.

Naš živilski trg

Na trgu je vedno več zelenjave, sočivja in sadja. Vsak dan lahko kupimo kaj novega in spremenimo jedilni list, ki bo kmalu popolnoma pomladanski. Nič več ne bomo pripravljale težkih jedi, pač pa lahke in take, ki imajo veliko vitaminov.

Glavnato solato bomo zamenjale s hladilno solato iz kuhanega stročjega fižola, ki je tako mehak in še brez žil. Večkrat ga bomo pripravile v okusni omaki, kakšno nedejajo pa ga bomo servirale za večerjo cvrtega na masti ali na olju. Zelo okusna je omaka iz majhnih in mladih bučk, ki jih ni treba lupiti, pač pa jih samo dobro umijemo. Ko bodo nekoliko večje, jih bomo narezale na srednjedebele ploščice in jih ocvrle, povaljane v stepenem jajcu in v drobtinicah. Lahko jih bomo tudi polnile s seseklanim mesom in kuhanim rižem. Zelo zdravilna je rdeča pesa, ki je mehka in se kaj hitro skuha. Priporočljiva je zlasti otrokom in slabokrvnim. Tudi mlado zelje se skuha hitro in vzame le malo masti. Za omako ga moramo sesekljati na drobno kot pinačo in tako nam ne bo treba zavreči ne zelenih listov in niti trdih štorov. Dobro se tudi zelenjavne juhe iz raznih pomladanskih zelišč in mlade povrtnine, ki jih skuhamo čez teden, ko nimamo mesa. Pest opranega riža ali drobnih testenin jim bo izboljšalo okus.

Sadja je velika izbira. Prodajajo že temne domače češnje, rdeči ribezelj, gozdne in vrtno jagode. Tudi prve breskve so nam že prinesle nekatere vrtnarice.

Kupujemo čim več zelenjave in sadja, ki ga uživamo presnega in kuhanega, kajti zdaj na pomlad je naš organizem zelo potreben izprememb v prehrani.

Tudi pri cvetju lahko že lepo izbiramo. Dišeče lilije nam naznanjajo Sv. Alojzija, praznik nedolžne mladine. S širokih prodajalnih miz nas vabijo krasne vrtnice, lepi nageljni, raznobarvne marjetice. Veliko je cvetja v lončkih, ki nam bo odslej krasilo naša okna in naše balkone.

Razglas.

Županstvo Gorica javlja: nasla se je svota denarja, ki je shranjena v blagajni občinske uprave. Kdor more dokazati da je lasnik tega denarja, je vabljen, da ga dvigne.

Župan: Coronini.

PRIJAVA VODNJAKOV

V smislu objave pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito v Gorici je treba na področju goriške občine prijaviti vse vodnjake s pitno vodo v uradu mestnih podjetij v ulici 9. avgusta.

NAKAZILA TRTNIH ZASČITNIH SREDSTEV

Pri Pokrajinski kmetijski zvezi »Unione Prov. Agricoltori«, Corso Muti 5 in pri zaupnikih iste v vaseh Standrež, Vrtojba, Šempeter, Solkan, Pevma in Ločnik se je pričelo razdeljevanje nakazil za trtna zaščitna sredstva. Opozorjamo vinogradnike na predpis, glasom katerega morajo dvigniti nakazila najkasneje do 17. t. m., ker jim sicer ne bo nakazana nikaka množina trtnih zaščitnih sredstev.

NOVE POLICIJSKE URE

V skladu z odredbo komisarja v operativni zoni Jadra na št. 15 od 2. 12. 1943 s katero določa Prefekt policijsko ura in v sporazumu z nemškimi poveljstvom in z deuschber Berater-jem se odreja policijska ura za občine: Krmin ob 21.30 do 5., Medana ob 22 do 5. Odreba stopi takoj v veljavo.

DOPISI

IDRIJA

V petek 2. junija smo pokopali bivšega župana g. Filipa Vidica, ki je v visoki starosti 73 let podlegel zavrtni bolezni. Pokojni g. Vidic je bil rudniški uradnik v pokajo. Dolgo vrsto let je bil ravnatelj naše okrajne hranilnice. V našem mestu so ga vsi spoštovali in cenili. Naj počiva mirno v domači zemlji!

GRAHOVO OB BACI

Poročila sta se dne 11 t. m. g. Ivan Drago in gdč. Božika Brovc iz Koritnice. Obilo sreče in božjega blagoslova.

NARTE VELIKONJA:

Zgodbice z naše dežele

Naš goriski rojak g. Narte Velikonja, ki živi sedaj v Ljubljani, velja za enega najbolj duhovitih slovenskih pisateljev. Moremo svojim čitateljem sporočiti, da smo ga pridobili kot sotrudnika in sedaj priobčujemo nekaj njegovih anekdot, ki bodo nedvomno pri marsikomu vzbudile radostne spomine na dni, ki so bili...

IZ TRNOVSKEGA GOZDA

Stari T. je sedel v oštariji svojega sina na peči in zmerom čakal, da ga kdo od pivcev pokliče pit.

Nekega dne so se domenili in so pivci začeli:

»Oče, kar prinesite kozarec!« je rekel B. France.

Starec je planil po kozarec in ga prinesel na mizo. Njegov kozarec je bil za dva druga. Pivec je nalil, toda mesto bi mu ga ponudil, je nesel sam k ustom.

»O«, je dejal, iz večje posode se lažje pije!« In se ni nič zmenil na T. ki je stal poleg.

»Hvala lepa! mu je dejal nazadnje in nič več.

T. je videl, da je vse njegovo čakanje zastonj. Spet je šel na peč, spet sedel na robu

pripravljen kot maček na skok in čakal. Čakal, kakor čaka pes na grizljaj.

Oglasil se je drugi pivec: »Oče, dajte kozarec!« se je obrnil na starega.

Spet je T. planil s peči, prinesel enak kozarec in se navidez hotel vrniti.

»Dajte, počakajte vendar! Počakajte, da nalijem!«

T. je, že ves srečen, da bo lahko pil, počakal.

B. je izpil prejšnjega in nalil večjega.

»Oče, ali ne bi bili tako prijazni, da bi...«

»Seveda«, se je obliznil starec, »seveda!«

»Saj sem vedel!« je dejal B. in vrtil kozarec v roki, »prinesite še drugim take kozarec!«

In nesel k ustom.

Tisti dan očanca ni bilo več na peč, kozarec pa je moral izmenjati sin.

2. PLAČILO

T. je, kakor rečeno rad gugljal, t. j. zastonj pil. Sedel je na peči in čakal, da ga kdo pokliče pit.

Naročili so vina. Možička so poklicali; prijazno je prisedel k pivcem, in ko je dekla to videla, je prinesla tudi njemu kozarec. Tako so pili. Potem so plačevali. Plačal je Librov, kolikor je prišlo nanj. T. se je delal, kakor da ne bi maral pijače zastonj.

»Oh«, so rekli, »Vam pa ni treba nič plačati!«

Treba je bilo plačati. Vendar, ker jih je bilo šest: prvi šestino, drugi šestino, tretji šestino, četrti šestino.

»Vi boste torej plačali dve šestini!« je segal po denar Toniček k petemu.

»Kako? Saj nas je šest!« je rinil svojo šestino zadnji.

»Toda tu je samo pet šestin!« je dejal.

»Prav! Vsak svojo šestino! Zadnja odpade na Vas!«

»Ali niste dejali, da meni ne bo treba plačevati?«

»Saj je tudi res! Vino je Vaše in svojega blaga vendar ne boste plačevali!«

3. KDOR JE BOŽJI...

T. je bil zelo skop. Čevljarji, ki so delali pri hiši v štiro, so to dobro vedeli. Čevljarji so zbijali šale in burke, med njimi je bil navihani rajni Mi-

renc, ki je tako znal delati čevlje na škripec, da so vsa dekleta prebledevala od zavisti, ko je katera z novimi čevlji prišumela v cerkev. Poklicali so čevljarje k skledi. Jedli so čevljarji pršut. Pa se mu je oštirju T., zdelo, da ne bo nič ostalo njemu.

»Tak je božji, je sit!« je dejal in položil žlico.

»Prav«, je dejal Mirenc, »prav, hvala Bogu, da danes nismo nič božji!«

In jedel naprej.

4. ČE JE KDO SIT.

Pri oštirju T. so imeli kosce in za likof so bili štruklji. T. je štruklje strašno rad imel, pa skop je bil. Sedel je pri mizi in gledal štruklje, ki so jih kosci pospravljali, da bi vsaka kuharica imela veselje.

Gledal T. vneto, gledal junaško lakoto in za malo se mu je storilo.

Položil je žlico na mizo, položil, vseknil se in jo spet pograbil. Spet zajel, obliznil, spet položil na mizo in

»Teja je malo zadosti!«

»Bomo pa mi več imeli!« je dejal Kalar in zajemal naprej.

ŠE DVA DRUGA

Župan Klanjšček in njegov sosed Rojc sta pripeljala slaboumnega moža v bolnišnico v Gorico. Toda v gruči na kolodvoru se jim je iztrgal. Iztrgal in ubežal.

Našla ga je policija in pripeljala na stražnico.

Izpraševali so ga, odkod in kam in kdo je.

Slaboumni ni točno vedel odgovora, trdil je, da je cesarjev sin, da je hotel deliti svojim zvestim njive in hiše, a da so mu rekli, da mora v Ljubljano, kjer ga čaka krona in mu bodo vojaki prisegli zvestobo, da bo potem sedel v svoj avto in tam začel deliti. Policija je takoj vedela, s kom ima opraviti. Prepričali so ga, da je vse v redu in prav. Naj kar sede v avto, ki je zakrit, ker se cesar ne sme voziti tako okoli, dokler nima vojaške straže.

»Vaše Veličanstvo!« In so mu odsalutirali, naj vendar blagovoli sestiti. Posadili so ga v rešilni voz.

Takrat pa slaboumnež ves v skrbeh:

»Toda nisem sam, gospodje, nisem sam. Z menoj sta še dva druga!«

Vesti iz Trsta in okolice

Po zračnem napadu

Šele sedaj se vidi kakšno je bilo razdejnanje po zadnjem zračnem napadu na Trst. Ruševine se vidijo na vseh krajih, posebno v najbolj obljudenih delih mesta. Prvi pogreb enega dela žrtev terorističnega napada je bil v sredo ob petih popoldne. Neskončna vrsta mrtvaških krst je bila nepopisno prizor in je povsod vzbujala ogorčenje nad divjim napadom. Posebno otroške krste, ki jih je bilo toliko, so ganile prebivalstvo do skrajnosti. Od žrtev se je poslovil na pokopališču prefekt Cocconi in za njim je govoril tržaški župan Pagnini. Pretresljiv nagovor pa je imel tržaški škof mons. Santin, ki je najstrožje obsodil tako vrsto bojevanja, kjer padajo nedolžne žve, se mesarijo nežna trupelca otrok, pobijajo žene in starčki. Tolžil je svoje in ostale in jim priporočal zaupanje v Najvišjega, ki sprejema bolečine sveta in človeštva, in jih pretvarja v dobroto in milost, katere bodo nekdanji deležni, vsi ki danes trpijo. Magistrat je objavil prvi seznam žrtev, katerim bodo sledili drugi, čim se pride do identificiranja.

NUJNO SVARILO

V zadnjem času se je zelo razpasla razvada, da ljudje med vožnjo skačejo z in v tramvaju in se vozijo na stopnicah. Vsled te lahkomišelnosti so se zelo pomnožile nesreče. Pristojna oblastva zato nujno svare občinstvo, naj se disciplinirano drži prometnih predpisov.

PAZITE NA ZATERNITEVI!

Prefektura na Reki ponovno opozarja občinstvo, naj točno pazi na predpise glede zatarnitve. V stanovanjih in v hotelih so za zatarnitev sob odgovorni najemniki in gostje, za druge prostore pa lastniki hiš. Prestopki bodo sodnijsko kaznovani z zaporom do 3 mesecev in z denarnimi globami do 2000 lir.

KOVANI DROBIŽ SAMO ZA TRAMVAJSKO VOZNIHO.

Družba za poizvajanje plina, vode, elektrike in prometnih sredstev „Acegat“ opozarja, da je izdajanje kovinskega drobiža za tramvajsko vožnjo zaključeno. Obenem opozarja občinstvo, da je kovani drobiž namenjen izključno plačilnemu prometu na tržaških tramvajih in filobusih.

ZAKLONIŠČA GLAVNE BOLNIŠNICE

so namenjena izključno bolnikom omenjene bolnišnice, katerih število je te dni znatno naraslo. Bolnišnično vodstvo še posebej opozarja na to ostalo tržaško prebivalstvo, ki se naproša, da se ne zateka v omenjena zaklonišča.

ZIVAHNE KUPČIJE NA TRŽAŠKEM NEPREMIČNINSKEM TRGU.

V letošnjem maju je bilo zaključenih na tržaškem nepremičninskem trgu 41 kupčij v skupnem iznosu 4.254.410 lir. Prodanih je bilo 8 poslopij v mestnem središču za 2.789.500 lir, na periferiji pa 33 poslopij v skupni vrednosti 1.464.910 lir.

UMRLI SO:

66 letna Justina Velikonja¹-Gerbec, 78 letna Viktorija Nardin, 50 letna Imelda Bujat vd. Colussi, Bruno Čok in 52 letna Gab. Ijela Ceglar-Nosič.

POROČILI

so se v Trstu pomorski kapitan Ugo Riter in gospodinja Marjeta Hausbrandt, šofer Karel Vižintin in uradnica Ana Markon.

SMRTNA NESREČA PRI SV. IVANU.

50 letna gospodinja Imelda Bujat-Colussi se je peljala na tramvaju k Sv. Ivanu. Po nesrečnem naključju je padla s tramvaja in obležala z usodnimi poškodbami po vsem telesu. Nesrečno ženo so prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer je izdihnila. Podobna nezgoda je doletela 53 letnega Franca Vecchieta iz ulice Marije ob morju št. 3. Prišel je pod tramvajski priklonni voz in dobil poškodbe po rokah in nogah. Zatekel se je v tržaško bolnišnico.

NE TATOVI, AMPAK RADIO

Gospod Alfred B. lastnik bara v Carduccijski ulici, je prišel ob šestih zjutraj pred svoj bar. Zelo se je začudil, ko je zaslišal neke glasove, ki so zveneli kakor melodije. Prepričan je bil, da so se čez noč vtihotapili v njegov bar zlikovci, ki so si v dobrem razpoloženju privoščili celo primeren koncert s petjem. Ni si upal sam v bar, temveč je počakal, da se je zbralo v bližini precej ljudi, šele potem se je ojunčil, zadovoljen, da bo presenetil „zlikovce“. Njegovo presenečenje pa se je stopnjevalo do viška, ko je spoznal, da ni bilo v baru nikogar, temveč da

so prihajali glasovi in popevke od radijskega aparata, ki ga je bil prejšnji večer pozabil zapreti. Ljudje so imeli pri tem precej zabave.

SMRT POSTAJNEGA NAČELNIKA

Te dni je umrl v Trstu višji načelnik Alojz Dell Grande, ki je doživel starost 60 let. Bil je več let postajni načelnik tržaškega osrednjega kolodvora, Po rodu je bil iz Siene.

ALARMI ZNAK

bodo dajali odslej v Trstu s sodnim tuljenim siren na zračni pritisk in zvonjenem zvonov.

Sport

Švicarski prvak v orodni telovadbi je postal Reusch Michael. Prvenstvenemu tekmovanju, ki se je vršilo v Lausanne, je prisostvovalo 6999 gledalcev, ki so bili priča lepim in napetim borbam zlasti zato, ker je bilo prvih pet zelo izenačenih. Zmago je odnesel znani rutinirani Reusch s komaj desetinko točke naskoka (157.) pred Stalderjem (158.6). Na tretjem mestu je Adatte, na četrtem Schürmann, na petem Lehmann.

Carnera - Darnold 9. Julija?

Pričakovano važno srečanje teh dveh velikov je zajamčeno. Organizatorji napovedujejo to srečanju za mesec julij in domneva se, da bo za ta važni sporni dogodek določen deveti julij.

Turnir „Veteranov“ v Trstu.

V nedeljo se bo na igrišču pri Sv. Ivanu v Trstu nadaljeval turnir „veteranov“ nogometa. Izredno zanimive tekme, ki privabijo vedno večje množine gledalcev in katere pridno posejajo tudi tržaški domobranci, bodo imele v nedeljo gotovo še številnejše občinstvo, ker so vodstva in tudi moštva tekmujočih društev sklenila, da odstopijo celotni likaso odboru za pomoč tistim, ki so vse izgubili pri zadnjem zračnem bombardiranju.

+

Po vzornem žvljenju, posvečenem delu in družini, je dne 5. junija preminula v Ajdovščini naša ljuba mama, sestra, teta in babica

gospa JUSTINA LOKAR roj. HMEĻAK.

Telesni ostanki blagopokojne so bili položeni k večnemu počitku na domačem pokopališču v Ajdovščini.

Žalujejo družine LOKAR, BIZJAK in HMEĻAK.

Kmetijstvo

Nega prašičev v svinjakih

Za popoln razvoj proizvodnih sposobnosti in za vzdrževanje zdravja pri prašičih je potrebno poleg primerne urejenosti svinjakov tudi odgovarjajoče oskrbovanje in nega prašičev. Da se živali dobro počutijo, moramo paziti, da se ne valjajo v nesnagi in da jih ne nadleguje mrčes. Čistoča prašičev se da obdržati le, ako je ležišče v svinjaku ali v tekališču suho t. j. dovolj nastlano. Za steljo v svinjakih bomo uporabljali slamo od žitaric ali pa šoto. Najprimernejša stelja je slama, ki mora biti razvezana, da je njena vpojna sposobnost tem večja. Druge vrste stelj kot listje, žaganje, vresje itd. so manj poželjene stelje in bi jih bilo uporabljati le kot postransko steljo ali kot steljo za silo.

Ker so prašiči od vseh domačih živali najbolj občutljivi za vlago in hladna ležišča, moramo paziti na to, da imamo vedno suho ležišče, ali z drugimi besedami: treba jim je obilno nastiljati. Pozimi pa je to še zlasti potrebno, ker jim nudi obilna stelja suho ležišče in jih obenem varuje pred mrazom; kajti prašiči se sami zarijejo v steljo in si napravijo odejo.

Umazana stelja in gnoj naj se vedno odstranjuje iz svinjakov. Vsaj vsak dan enkrat,

še boljše pa je dvakratno dnevno kidanje svinjakov.

Ako nudimo prašičem udobno, suho ležišče, v normalnih razmerah ni potrebno nikako čiščenje ali umivanje prašičev. V izrednih primerih t. j. ako žival oboli ali ako dobi uši, jo je pa potrebno masirati z razkuževalnimi sredstvi, ki povoljno delujejo v različnih primerih.

Za uspehe v svinjereji je treba predvsem paziti na zdravje mladih pujskov. Navadno je pujskom treba pošcipati zobe, če so preveč ostri, da ne bi ranili seskov doječih svinje. V kasnejših mesecih je včasih potrebno porezavati kljove, ker se dogodi, da rastejo navznoter in povzročajo prašičkom bolečine pri žvečenju tako, da zaradi tega ne morejo žreti in pričnejo hirati.

Kastracija (skopljenje) mladih merjaščkov po rezacu naj se izvrši do 10 tedna starosti. Večje merjaščke ne bomo dali rezati rezacem ampak živinozdravnikom. Prav tako bomo poverili rezanje svinj, ki smo jih določili za pitanje in jih hočemo zaradi tega kastrirati, samo živinozdravnikom.

Zagreb ima dovolj kruha

Zagrebski župan je izjavil, da je oskrba Zagreba s kruhom zagotovljena do prihodnje zetje. Zagreb potrebuje dnevno 6 vagonov moke. Od kar je trgovina z moko na zagrebškem trgu zopet prosta, se je dovoz moke povečal. Tudi druga živila prihajajo v Zagreb v zadostni količini.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Dane porabiš!
Danes je izšla nova številka

ADRIA
JLLUSTRIERTE

Na Jerzy Żulawski: 13 srebrni obli

Ravnali smo se po Tomaževem nasvetu.

Začeli smo svojo pot 190 ur po sončnem vzhodu po strmih pobočju Eratostema, da bi dospeli k Morju nalivov. Skoraj cele tri zemeljske dni je trajalo spuščanje v dolino tam spodaj pred nogami. Večino pota smo napravili peš v neusmiljenem, čedalje bolj žgočem soncu, padajoč od utrujenosti in napora.

Voz smo morali spuščati po vrveh v prepad z desetmetrskih višin. Vozu to ni škodovalo, toda psi, ki so bili zaprti v njem, so se močno potolkli kljub naši previdnosti. Nekajkrat smo se morali ustaviti brez vsake nade, da se nam posreči priti živim v dolino. Skalovje je bilo mnogo težje premagati, kakor se nam je zdelo od zgoraj in od daleč. Previsi in razpokline so nas često primorale, da smo se vrnili in jih zaobšli, kar je bilo tem napornejše, ker smo morali povsod vleči voz za seboj ali ga spuščati pred sabo po vrveh. Često se nas je loteval obup. Tedaj je Woodbell, dasi je bil še slaboten od mrzlice in ran, kazal naj-

več prisebnosti in silno voljo. Če živimo in bomo živeli, se imamo zahvaliti njemu.

V teh treh dneh ne vem, če smo spali več kakor dvanajst ur; ob vsaki priložnosti smo iskali kar najbolj zasenčena mesta, da bi se obvarovali sončne pripeke. Včasih nas je vročina izmučila do nezavesti.

Bilo je namreč lunsko poldne — sonce je stalo navpično nad našimi glavami poleg črne Zemlje v mlaju, obdane s krvavim sojem nasičene atmosfere — ko smo, izčrpani do skrajnosti, dosegli ravnino.

Pripeka je bila tako grozna, da nas je dušilo v prsih, kri nam je navrelo v oči in tolkla v sencih kakor klavir. Tudi senca ni dajala več zaslombe, ker so razžarjene skale kakor plavžovo žrelo izpuhtevale od vseh strani ogenj.

Selena je zijala s povešenim jezikom, ščaneti sta žalostno cvlili, stegnjeni negibno v kotu voza. Od nas je vsak hip kdo omedel; zdelo se je, da nas smrt sreča pri vstopu v zaželeno ravnino!

Treba je bilo zbežati pred soncem — toda kam neki?

Tedaj je Marta omenila, da smo, ko smo se začeli spuščati od zgoraj, videli globoko razpoko, ki nam jo morda sedaj zakrivajo pečine. Po enurni hitri vožnji, ki se nam je zdela celo leto, smo res naleteli na razpo-

ko. Bila je to gobel z navpičnimi stenami, nastala ob pokanju vrhnje skorje, do tisoč metrov globoka, nekaj sto široka, sicer pa kar nič podobna zemeljskim soteskam in jarkom.

Vleče se, kolikor moremo odtod presoditi, deset in deset kilometrov sprosredno s pogorjem Apeninov. Na lunovidnih ni zaznamovana; gotovo so jo astronomi prezrli zaradi sonce, ki jo nanjo meče bližnje gorovje.

Ta razpoka nas je rešila. Ko smo dospeli na kraj, kjer se začena, smo hitro zavozili globoko vanjo in šele tu, tisoč metrov pod površino Morja nalivov, smo našli trohico hlada.

Spanec nas je sijajno okrepčal. Samo Tomaža, ki ga je doslej držala pokoncu železna volja, je zopet napadla mrzlica. Tako je oslabil, da se ne more ganiti. Kljub temu bomo čez kakih dvajset ur nadaljevali pot. Sonce se začena nagibati od zenita k zahodu. Tam na ravnini mora biti pripeka še vedno strašna, toda znatno milejša kakor prej. Sicer pa jo bomo po počitku laže prenašali.

Po temeljitem prešetovanju smo spremenili načrt potovanja. Namesto proti zahodu se obrnemo naravnost proti severu k lunskemu tečaju. Tako bomo imeli dvojen dobiček. Prvič: pred sabo imamo nad tisoč kilometrov razmeroma ravne in dobre poti čez ravnino Morja nalivov, kar znatno pospeši naše potovanje. Drugič: bliža-

joč se tečaju, pridemo v kraje, kjer sonce podnevi ne stoji tako visoko nad obzorjem, pa tudi ponoči ne pada tako globoko pod obzorje; nadejamo se, da najdemo tam znosnejšo temperaturo. Zakaj še eno tako poldne kakor danes, pa nas pobere smrt.

Na Morju nalivov, 340 ur po sončnem vzhodu.

Dan se že nagiba h koncu. V kratkem, čez štirinajst ur in pol, zaide sonce, ki stoji zdaj nad daljnimi obliimi gorovji na zahodu komaj nekaj stopinj nad obzorjem. Vsaka skala, vsaka majhna vzpetina, vse meče dolge nepremične sence, ki v eni sami smeri sekajo to ogromno ravnino. Kamor seže oko — nič, je brezbrežna puščava, smrtonosna, zorana v dolge kamnite brazde od juga proti severu, po katerih se povprek črnijo senčne proge.

Kakor se oddaljujemo od ekvatorja, tako se steklena Zemlja nad nami nagiblje od zenita proti jugu. Raste do prvega krajca in sveti jasno kakor sedem polnih lun. Tam, kamor pojmajoči lesk sonca ne prihaja, se srebrni njena pošastna svetloba. A nad dvobarvno puščavo vedno to nebo iz črnega žameta, polno raznobarnih dragocennih kamnov, prekrito z bajno meglo drobnega zlatega peska.

Noč se bliža. Poslala je že svojega oznanjevalca, edinega, ki ji je še o-

stal na tem svetu, oropnega mraka in večerne zarje... Hlad gre pred njo po puščavi, seda v sliherni razpoko, v sliherni senco in potrepljivo čaka, da bo počasno sonce zdrknilo z neba in izginilo iz puščave, prepuščajoč njemu in noči samovladno kraljevanje.

V našem zaprtem vozu ni več tako soparno in vsi smo nekako bolj živahni in veseli. Varadol upapolno snuje načrte ali pa se igra s psico in ščebetoma. Woodbell je že precej okrevaval — zdaj se stoječ pri krmilu razgovarja z Marto. Vidim ju, če malce dvignem glavo. Posebno Marto vidim dobro. Vidim jo od strani, kako se smeje. Čudovito se smeje... kakor da bi njena usta poljubovala zrak. Tega smeha ima polne oči in polne prsi, ki ji poljejo hitro, pretirano. Ob pripeki je imela prsi razgaljene; prevroče je bilo celo zanjo, ki jo je ožgala indijsko sonce. Zda se je ogrnila do vratu. Ne vem zakaj venomer iščem z očmi te prelepe, drobne, tople prsi. Nečesa mi manjka, ko jih ne vidim. Po nepotrebnem mislim toliko na to žensko, toda nje je tukaj zares vse polno, odkar se je smrt nekoliko oddaljila od našega voza. Celo Varadol se dela, kakor da bi se igral s prsi, a vem, da jo skrivaj opazuje. To me jezi. Čemu se Tomaž ne briga za to? Sicer pa — kaj mito mar... (Nadaljevanje sledi.)